Ч. 45. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 11. листопада 1928. Почтову належитість заплачено гуртом. Рік. II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:
Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот, Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Листопадова річниця у Львові

Величаво обходило українське львівське громадянство десятилітну річницю відібрання від Австрії українською владою города Львова.

В дни першого листопада с. р. в церкві св. Преображення відспівав о. Мітрат Базюк в супроводі численного духовенства торжественну світлу Службу Божу. Простора Преображенська церква не могла помістити всіх представників наших установ та народу.

Велика маса українського громадянства заливала простір перед церковним входом та по сумежних вулицях, щоб бодай із далека взяти участь у цім величавім Богослуженню.

Тогож дня о год. пів до шестої пополудні на подвірю Святоюрського Храму під прибраним безліччю електричних лямпок хрестом відправилася при участи около трийцяти священиків торжественна панахида за поляглих за волю України борців.

Непроглядні маси українського громадянства заповнили храм, оба просторі подвіря та всю святоюрську площу.

Піднесла проповідь закінчила це величаве церковне богослуження, в часі якого із тисячів сердець линула гаряча молитва за блаженний упокій душ поляглих героїв.

———o———

Крiваві події у Львові

Під Святоюрським храмом.

По скінченню заупокійного Богослуження кількатисячна маса народа рушила зі святоюрських брам та зі співом українських стрілецьких пісень стала розходитися. Значна часть повертаючих виповнила горішну часть вулиці Міцкевича. Та тут всю ширину вулиці замкнула поліція, яка недопускаючи збитої маси народа до міста, натиснула на пливучу людську филю. Счинився страшний переполох. Всі кинулися назад у сторону святоюрських будинків. Серед загального замішання посипалися слова лайки, побої, стусани, удари шабель, каміння, та впало пару револьверових стрілів. Кільканайцять осіб потовчено, стратовано та поранено. Між раненими є двох поліцаїв й один поліційний аґент та пару жінок.

Зіпхнених на св. Юрські подвіра поліція випускала за браму малими партіями.

У місті

Тогож дня вечером польські студенти урядили ґрізну протиукраїнську ворохобню. Причиною до неї, як пишуть польські часописи, було це, що якась невідома рука вивісила попередної ночі українські прапори на львівськім Високім Замку й університеті та ушкодила памятник польських „оборонців Львова“ на Перзенківці, а другий при техніці замазала чорнилом.

Польські студенти урядили похід вулицями Львова, вибиваючи шиби в українських установах. Йдучи Руською вулицею вдерлися до будинку „Просвіти“, та счинили тут страшне спустошення. В друкарні „Діла“ поломили три друкарські машини, понищили папір та урядження. Також зруйнували до тла домівку Українського Технічного Товариства і містячуся на першім поверсі від вул. Бляхарської переплетню, викидаючи поломану обстанову та машини вікном на вулицю. В часі того находячася в переплетні Михайлина Філюсівна опинилася з поломаними ногами, розбитою головою й ушкодженим хребтом — у калюжі крови на камінним хіднику вулиці.

В тому часі зруйновали склеп Маслосоюза при вул. Костюшки та знищили цілковито кухню в Укр. Академічнім Домі при вул. Супінського. Коли польські академіки хотіли вдертися на горішні поверхи, прийшло до бійки з мешкаючими там українськими студентами, які стали боронитися, кидаючи з вікон кріслами, куферками та стрілівши кільканайцять разів із револьверів. Стріли падали з обох боків.

Тут поранено кільканайцять польських студентів.

Польські демонстрації тревали до пізної ночі.

Дальші події

Дня 2. листопада вечер польські студенти били шиби в українських установах, між иншими в редакції „Нового Часу“, в обох українських ґімназіях, Земельнім Банку, Народній Торговлі, Ризниці. Тоїж ночі над раном підпалена невідомою рукою згоріла на площі Сокола-Батька недавно збудована степениця-трибуна та одягальня.

Дня 3. листопада довершено нападу на приватний дім д-ра М. Панчишина, в якім повибивано шиби серед переполоху находячихся там кількох хорих. Дальше вибито шиби в крамницях „Маслосоюзу“ при вул. Зиблікевича, в помешканню і канцелярії адвоката д-ра І. Волошина при вул. Фридріхів.

Арештування - ревізії

В звязи з описаними подіями арештовано около 80 українських студентів. Назвища всіх арештованих ще не звісні. Часописи подають, що арештовано укр. студентів: В. Кравціва, О. Верґановського, Ярослава Макарушку, д-ра Г. Лужницького, О. Лужницького, М. Матчака, І. Рудницького, двох Богачевських, Драґана, Кравцівну, Білостоцького, Гафтковича, д-ра Гнатевича, Мойсеєвичівну, Сушка, дві сестри Мрицівні. Ревізії переведено в мешканню д-ра Л. Макарушки, секретаря УНДО, в Академічнім Домі та домівці Сокола-Батька.

Інтервенція у львівського воєводи.

В справі охорони здоровля й майна Українців, були укр. посли у львівського воєводи гр. Голуховського. Він відповів, що може ручити за безпеченство, коли не буде визиваючих учинків зі сторони Українців.

———o———

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів повідомляємо, що половина накладу числа 44. „Правди“ враз із складом впала жертвою знищення в дні 1. листопада разом з машинами друкарні „Діла“.

Тому всіх тих ВП. Передплатників, які зі сеї причини згаданого числа не одержали просимо, щоби його не рекламували.

З нинішним числом розсилаємо відозви і чеки „УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ“ у Львові. Просимо цих чеків уживати виключно до висилки жертв на допомогу Українським Інвалідам.

о. СТЕФАН КОВАЛІВ

Зі сектанського хаосу

В нинішних часах, по перебутій страшній воєнній заверусі, приклонники деяких сект прибули і до нас, щоби тут ширити єреси та відводити людий від правдивої Христової науки. Усі ті сектярі є переконані, що проповідають Христову науку. Всі вони є того погляду, що з католицькою Церквою треба зірвати. Вони голосять, що одиноким жерелом віри є св. Письмо, читане і толковане через кождого чоловіка зокрема після власної його вподоби.

До найбільш рухливих, а заразом до найнебезпечнійших єретиків, визискуючих несвідомість людий, належать так звані „дослідники біблії" (байбелники). Передусім неґодують вони, що „до сього часу ніхто св. Письма добре не розумів; а це незнання засад Христового Євангелія в народній масі, не дало спромоги розвинути моральних сил народнього духа". І кажуть, щойно вони віднайшли ключ правдивого розуміння св. Письма і завдяки сему обявляють людству нові правди. Яку стійність сі правди мають, нехай посвідчить факт, що між іншими видали вони письмо, в котрім доказують нам жиючим, що „світ скінчився!" Щоби тим лекше позискати для себе людий, покликуються вони на св. Письмо. І св. Письмом доказують, що світа вже нема, а се, що ми кругом себе бачимо, то не світ, а обман. Той знова, хто в се не вірить, не є Христовим ісповідником, не є християнином. А хтож в се увірить? Хиба чоловік несповна розуму, але такий за свою віру й невіру зовсім не відповідає. Кождий зі здоровим розумом мусить так відповісти.

Як бачите, маємо тут до діла з певного рода божевіллям на тлі релігійнім. Сі „байбелники" є далеко шкідливші від усіх сект других, бо руйнують усі святощі, а самі не дають нічого. Чим в політиці анархісти, тим в царині релігії „байбелники". Будьмож проте осторожними. Отсе вовки в овечій одежі приходять до нас. В руках тримають св. Письмо, а в серці отрую. Знаємо, з ким маємо до діла. Найбільш завзятий ворог приходить до нас, аби нас поріжнити, аби осмішити нашу віру і св. Церкву та в сей спосіб приготовити ґрунт під посів затроєного зерна. Приходять ніби зі словами Євангелія на се, аби мати вплив на неусвідомлені маси й затроїти їх душі. В чималій скількости розсилають даром злі часописи та роздають даром злі книжки, що підкопують св. віру у народа, поборюють св. Церкву і її представників, св. Отця, Епископів, священиків, та підривають моральність і добрі обичаї вірних. Якщо чоловік непросвічений під релігійним оглядом стане читати такі часописи або книжки написані через єретиків, легко сам віру стратити може. Св. Письмо нас остерігає, щоби ми уникали небезпеки. Хто любить небезпеку, від неї згине. Не берім отже таких часописів і таких книжок до рук. Істнує право церковне, в якій є мова про річи релігійні, мусить мати потвердження Епископа сеї епархії, в котрій є друкована. Таке потвердження є звичайно поміщене на самім початку книжки, зараз на другій стороні титулової книжки. Якщо книжка, в котрій є мова про релігійні річи, такого епископського потвердження не посідає, є єретичною. Якби хто з яких інших зглядів мав ще сумнів що до стійности книжки чи часопису, який говорить про релігію, хай спитається свойого духовного отця. А якби прислали вам даром якусь таку газетку, яка своїми помиями занечищує чисті джерела наших правдиво народніх установ, відішлім її назад та попросім чемненько, аби вам більше з сею отруєю не накидались. Бо ми даром не хочемо нічого, а платити за отрую не думаємо.

Не менше небезпечне є живе слово цих ложних апостолів. Під жадним зглядом не важмося йти на їх сходини. Не руководімся цікавістю. Знаємо з гори, що на таких сходинах буде осмішувана віра, будуть виголошувані жарти зі св. Тайн і невжеж се має цікавити?!

Ісус Христос говорить: „Стережіться ложних пророків, що приходять до вас в овечій одежі, а в нутрі вони є хижими вовками. По їх овочах пізнаєте їх". (Мат. VII, 15. 16). Осторога Божественного Спасителя відноситься до всіх єретиків. По овочах, то значить по сім, що чинять, маємо їх пізнати. Не є Христовими слугами тому, що не приходять зі словами любови, але сіють ненависть, підбурюючи одних проти других, осмішують науку католицької Церкви, котра походить від самого Христа: „Збудую мою Церкву і ворота пекольні не переможуть її." (Мат. XVI, 18).

Ті, що йдуть в народ зі словами ненависти, є слугами діявола. Бережімся перед сими ложними пророками. Держімся науки св. Церкви, котра збудована на Петрі, як на скалі, не захиталася ані на волос помимо як страшних воєнних подій. Попадали престоли, розпалися найсильнійші держави, розійшлися і загинули народи, а свята католицька

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 32

Гетьман Богданко

І знов задріжали татарські улуси, закурилися димами, заридали татарські жінки залебеділи діти-татарчата, а тихе небо ночами лунами червоніло.

І знов гонять гінці татарські на здогін за ордою, що пішла на Московщину.

— Вертайте, вертайте мерщій! Запоріжський шайтан Богданко знову на Криму палить, руйнує, вбиває, вертайте негайно!

І знов завернула орда.

А князь Богданко до своїх:

— Козаки-молодці! Не дамож їм клятим бісурменам спокійно на Крим вернути та ще й із ясиром та з добичю, награбаною в християнських землях. А нумо перестрінемо та провчимо.

— Провчимо, провчимо їх триклятих! — гремлять запоріжці.

Іде орда з ясиром, з тягаром. Поволи. Скриплять немащені гарби, іржать коні, реве награбована худоба, блеють вівці. Плачуть, нарікають бранці нещасні, невольники збідовані, нагаями катовані...

Іде орда. Нічого не сподіється. Аж тут і з двох боків:

— Слава Богу, Слава Богу!

Козацтво з голими шаблями. Як вихор! Змішалася татарва, стрівожилася.

— Бий, рубай, січи! Не щади клятих бісурмен! — кричить князь Богданко.

— Бий, рубай, січи! — кричать полковники, кричать сотники, десятники кричать...

Мов той буревій у лісі, що не щадить ні дуба могутнього ні билиночки слабої, ломить, гне, з корінням вириває, так запоріжці лютують...

Не знає шабля їх пощади!

І хто з бісурмен відважніший, завзятіший під козацькими шаблюками паде, а в кого відваги не стало, в ростіч іде, життя втекою рятує — все лишає на ралець запоріжцям і ясир і табуни коней і стада худоби й гарби, добром награбаним у християнських землях наладовані. Все лишає, життя рятує.

Радіють запоріжці перемогою, свойого дорогого отамана похідного славлять, величають за лицарство, за завзяття, за розум отаманський.

Славлять і добичу ділять: на три части: на святу Покрову, на церкву Січовую й на козацький монастир Межигірський четвертина, на січовий скарб, половина, а на курені четвертина.

А козацтво дорогих сукон і саєт понабирало на святочні одяги, а шабель, пистоль і рушниць та стрілива немало.

А бранці до козацтва славного запоріжського руки простягають: подяку їм складають.

— Дяка, вам дяка, лицарство хоробре дяка вам завзятці дяка оборонці народу християнського, що визволили нас із неволі важкої, преважкої бісурменської! Дяка вам, тричі дяка!

А князь Богданко відділ козацтва вибирає:

— Відпровадьте їх, отих бранців нещасних відсіля, аж у безпечні сторони. Нехай цілі та здорові до дому повернуть.

І простягаються з подякою до князя руки невольників і невольниць:

— Дякуємо, дякуємо, дякуємо!

Щасливий князь Богданко в цій хвилині, такий щасливий! Та враз і шибнула думка в голові:

— Гей, коби так Всевишній поміг мені мою Оленочку визволити!

І стискає рука рукоять шаблюки:

— Визволю, визволю тебе Оленочко моя! Скоро вже сподійся мене в гості, клятий потурначе, кривднику мій!

Через місяць під кінець серпня вернув на Січ князь Михайло Ружинський і то не сам, із братом Кириком.

— Ну, от молодець із тебе, Михасю, й брата витягнув із Кракова на Січ тай від Ляшки чарівниці й наші справи, я певен цього, добре повів — говорив

Церква, тая вибрана невіста Христова, стоїть непохитно славна на весь світ! І законні наслідники св. Петра заєдно в ній управляють.

Стіймож отже при Церкві Христовій і слухаймо голосу наслідників св. Петра, Папів і їх помічників, Епископів!

——o——

З церковних справ

Кілько видає гроша Апост. Столиця для поширення католицької віри?

Звичайно видатки ці залежать від приходів себто від жертвенности католиків цілого світа. Два роки тому назад видав святійший Отоць лиш для самих місій по ріжних краях 41.474.874 лір, а в минувшім році видав на ті місії 46,380.000 лір. На покриття тих видатків найбільше зложили Злучені Держави. В 1927 р. прислали вони святійшому Вітцеви 22,409.333 лір. А по Злучених Державах пописалася найліпше Італія. Вона дала для поширення католицької віри 5,006.536 лір. Франція станула на третім місци. Враз зі своїми кольоніями зложила на сю ціль 4.937,511 лір. Відтак послідувала Німеччина. Від неї прийшло 2,475.395 лір. А по Німеччині виявили жертвенність свою католики Канади. Вони зложили для святих місій 2,171.041 лір. Бельгія дала 1,111.128 лір. Англія 929.174 лір а прочі держави теж зложили в 1927 р. свої лепти, але вже у меншій скількости.

Тайна Служба Божа в Мексику.

Кореспондент одної американської часописи подає опис тайної Служби Божої в Мексику, (де як звісно заборонені всякі богослуження.) на котрій він був присутний. Оповідає він так: Коротко перед 8-ою годиною в неділю найми я автомобіль і поїхав до дому одного богатого Мексиканця, де мала відбутися Служба Божа. Я запукав до дверий і мене впустили й завели до обширної кімнати. Вікна були заслонені. Незадовго прибули инші гості, так що всіх присутних було 15 осіб. В кімнаті по одній стороні стояв священик. Господар дому виніс з укритого місця всі прилади потрібні до Служби Божої та сам він служив до неї. Підчас цего торжества панувало напруження і зденервовання. Кождий рух на вулиці звертав увагу господаря, що від часу до часу споглядав у вікно. І тисячі таких Служб Божих відправляються у Мексику. Поліція може кождої хвилі увійти до хати і всіх арештувати. Треба проте заховати найбільшу обережність.

——o——

Чотири інтернаціонали

Через цілих двайцять століть, як довго існує Христова Церква не втихала боротьба всяких Христових ворогів проти неї. І нині вона ведеться ще з більшою напрасністю, як передтим. А команду над всіми ворожими Церкві силами ведуть жиди, ті вічні, непримирені вороги Христа. Без вітчини, без своєї мови, потрапили вони своїм спритом та витревалістю станути на чолі тих, що ведуть боротьбу проти Христової Церкви. А темні сили, що хотять панувати над світом, зорганізувались у чотирох міжнародних (інтернаціональних) товариствах. Цікаво буде нам пізнати ті чотири інтернаціонали — тих панів теперішного світа.

Ось вони:

1. **Золотий інтернаціонал.** До нього належать богаті міліонери, що в своїх банках зібрали найбільше золота. І тим золотом підпомагають вони великі протиклерикальні часописи (пресу) та взагалі всяку протикатолицьку акцію. На чолі того інтернаціоналу стоять американські жиди Морґен, Рокфелер і Вандерліт, а в Европі Ротшільд і другі менші.

2. **Червоний інтернаціонал.** Це є міжнародний союз всіх соціялістів. Він ділиться на два відділи: а) так зв. **третій інтернаціонал,** до котрого належать всі комуністи, а централя його є в Москві. На чолі того інтернаціоналу стоять жиди: Радек Собельзон, Апфельбавм, Троцький і другі проводирі большевиків. Під їх команду підпадають всі наші сельроби. б) **другий інтернаціонал,** що єднає в собі всіх соціялістів — радикалів. Його головою є бельгійський жид Вандервельде і віденський Адлєр. Тут належать також наші соціялісти-радикали.

3. **Чорний інтернаціонал.** Це є союз всіх жидівських товариств, головно так зв. сіоністів. Централя їх находиться в Льондоні.

4. **Білий інтернаціонал.** До него належать всі масони, що є згуртовані у так званих льожах. Ті масонські льожі находяться у всіх великих містах. Найважніші державні мужі, міністри, письменники належать до масонської организації. Головний їх заряд находиться в Швайцарії.

Ось ті чотири інтернаціонали виповіли кат. Церкві боротьбу на життя й смерть. Вони поставили собі за задачу знищити Церкву. Та даремні їх зусилля. Бо над кат. Церквою чуває її Божий Основатель, котрий сказав що навіть „пекольні брами не переможуть її". Тим менше не переможуть її всілякі інтернаціонали.

Та з другої сторони, коли ми бачимо, як многі й могучі вороги станули до боротьби з кат. Церквою, повинні ми, як її

князь Богданко на радощах із князем Михайлом витаючись.

— Кирика то я витягнув на Січ, та чи вибив йому Ляшку красавицю з голови не скажу напевно. Хіба може тут забуде...

— Може? Хоч кажуть, віддалення ще більш привязує, тугу збільшує. Та побачимо Так буде, як буде. Всеж таки запізнається з січовим життям. Але нашу справу, справу загальну, запоріжську ти добре полагодив?

— А вжеж, брате! Найдальше через три дні посли від Степана Баторія прибудуть тутечки на Січ. Я з Кириком поспішився наперед, щоб сповістити скоріш кошового, щоб міг підготовити січовиків на їх приїзд. А то знаєш наші братчики січові непідготовані, готові не дуже чемно прийняти Баторієвих послів.

— Розумно зробив ти. Ходімо заразісінько до кошового! Куй залізо, козаче, поки воно гаряче!

Пішли.

Князь Богданко зараз таки при вході сповістив кошового Павлюка з чим приходить.

Зрадів кошовий та став щиро руки стискати обом братам.

— Молодець ти, княже Михайле, молодець! Тебеб у канцлери теє... хвалив кошовий князя Михайла. — Треба, треба підготовити товариство на приїзд послів, а то вони не дуже долюблюють цих панів.

І небаром загреміли січові литаври:

— На раду, на раду, січова громадо!

І збіглося товариство, цікаве, чого скликають раду.

Виступив кошовий, говорить:

— Товариство славне! Приїхав князь Михайло Ружинський. Післав я його був у Краків до нового короля Польщі, щоб за наші межі погодитися, щоб польський король ствердив універсалом істнування й права Війська Запоріжського...

— А на віщо нам його ствердження! Що він нам? — кричать уже деякі запоріжці — Ми й без його універсалу славня Січ Запоріжська!

— Не треба, не треба нам його універсалу.

Кошовий каже:

— Позвольте, панове товариство, мені дальше говорити.

— Говори, говори, батьку кошовий! Але королівського універсалу нам не треба!

Кошовий говорить:

— Ви кажете, що не треба, а ось я вам хочу доказати, що таки треба. Багаті й гарні та родючі наші запоріжські землі, правда! Такі землі хоч кому ласий шматок. Ануж, як не Баторій, то котрийсь із його наслідників схоче й по них простягнути руку...

— Хай спробує, провчимо! — кричать запоріжці.

А кошовий:

— Провчити то можна! Але в кия два кінці — звісно. А що як із другого боку разом у змові вдарить султан турецький, а з третього хан татарський — чи в силі будемо ми всім їм разом раду дати?

Товариство мовчало.

А кошовий говорив:

— А так ми згодимося з Баторієм, дістанемо від нього на письмі ствердження нашого істнування й як котрийсь із його наслідників забажає нашої землі, а ми йому тиць під ніс Баторіїв універсал: „А це що?" І перед другими державами тоді інакше виглядатимемо! Скажемо: „Боронимо своєї землі й права свойого, ствердженого таки їх королем!" Так воно, товариство славне, й тому я прохаю вас, як прийдуть Баторієві посли, в вічливости та з почестями належними приняти їх. Я знаю, багато з вас має болючі спомини з рідних сторін і не один із вас не з добра кинув рідне село, чи місто та на Січі захисту шукав. Я це знаю, але прохаю вас щераз ввічливо прийняти послів. Д. б.

——o——

добрі діти тим більше любити та боронити її перед ворожими нападами. Бо та боротьба ведеться і серед нас. Ми всі є жовнірами Христа. А в часі боротьби не вільно жовнірови спати. Нумо проте до діла, до боротьби за Христа та Його Церкву.

———o———

Зі світа

Поворот Цепеліна до Німеччини.

Дня 29. жовтня розпочав воздухоплав „Цепелін" свій поворотний лет з Америки до Німеччини. Перед відлетом окружив він кілька разів Ню-Йорк. Командант воздухоплава вислав з покладу до президента Зединених Держав Куліджа, секретаря военного мореплавства та команданта летунської станиці телеграми з подякою за гостинне приняття. Поворотна дорога „Цепеліна" тревала 70 годин. Протягом того часу побідний воздуховлав поборов величезні простори Атлянтійського океану та щасливо причалив до Фрідріхсгафен у Німеччині, де торжественний привіт приготовили йому земляки.

Буря на Чорному морі.

На Чорному морі шалів великий буревій. Розбурхані хвилі пірвали біля Керчу прибережні судна та понесли їх на море. Кільканайцять осіб потонуло серед бурі.

Шпигун у конзуляті

В Ліоні, у Франції арештовано післанця італійського конзуляту під замітом шпигунства. Післанець цей мав збирати пляни військової французької маринарки та летунства.

Словацькі вибори

Незабаром мають відбутися на Словаччині вибори до краєвого сойму. Сподіються, що побідною в тих виборах вийде партія о. Глинки, яка правдоподібно осягне понад 300 тисяч голосів. Другою по числі голосів має бути републиканська, третьою мадярська партія.

Повінь в Альпах

Альпейські ріки від кількох днів виступають із берегів. Ізера розірвала греблі та мости. Прибережні села стоять під водою. Мешканці втікають в гори.

Катастрофа

В Берліні зударився тягаровий самохід із трамваєм. Сімнацять подорожних у трамваю ранених.

———o———

ДОПИСИ

ВІЙСЬКО, повіт Добромиль (30 літний Ювилей Читальні „Просвіти").

В неділю, дня 21. жовня ц. р. відбувся величавий обхід 30-літнього ювилею місцевої Читальні „Просвіти". В чудовий, осінний, погідний день сотки жовтоблакитних прапорів украшували хати, а радісний настрій пробивався на кождому кроці. Видко було всюди взірцевий над і відчував кождий з присутних, що село — це свідома і зорґанізована громада.

Свято почалося торжественним богослуженням в місцевій церкві, яке відправив о. сов. Гадзевич з оо. Трицідьким і Менцінським. Співав предкрасно місцевий хор. Пориваючу проповідь виголосив о. Гадзевич, родом з Війська, який як богослов дав почин до заснування Читальні. По богослуженню відбулося посвячення памятного хреста на разі коло церкви, бо на поставлення його на окремій могилі влада не позволила. Посвячення довершив і закінчив в коротких горячих словах о. дек. Маринович. Після посвячення виголосив перед Читальнею довшу палку промову п. посол д-р. Загайкевич з Перемишля. Сльози блестіли в очах слухачів, коли згадав про укритий хрест коло церкви, а з соток грудей понеслася могутня пісня „Боже великий" і „Ще не вмерла".

Відтак слідував концерт місцевого хору, який розпочався ґарною промовою місцевого господаря Т. Беніцького і привітами делеґацій від численних Товариств. Всі точки концерту були виконані дуже ґарно і треба признати працю диріґента хору п. Осипа Менцінського. Закінчив концерт місцевий парох о. дек. Маринович вказуючи, що найцінніше добро народу, це його здоровий бодрий дух. Моральна сила рішає про долю народа. Тої моральної сили треба нам в щоденній праці в обороні релігії, рідньої мови, кождої дитини, кождої пяді землі!

По концерті відбулися вправи Соколів і Лугів з Добромильщини Перемищини, які викликали помітне враження на присутних.

Свято закінчилося аматорською виставою п. н. „Хмара".

Учасники цего дня пережили гарні і радісні хвилі у Війську серед теперішних грізних часів. Честь і подяка за уладження так гарного свята, яке скріпить віру в кращу нашу будучність.

Дня 28. жовтня 1928 р.

Гість.

———o———

Боротьба Ірляндії 15

за віру, народність і волю.

Цивільна капітуляція запевнювала Ірляндії релігійну свободу, поворот до маєтків, загальну амнестію, звільнення від кар за злочин зради, віроломства чи якої небудьпровини, довершеної від початку панування Якова II. Нотою з 24ї лютого 1692 у Ввестмінстері потвердив Вільгельм і святочно запевнив виповнення всіх статей капітуляції в імени свойому й своїх наслідників.

Від лімеріцького договору (1691) до законодатньої унії (1800).

Дві головні точки забезпечував лімеріцький договір: з одного боку Ірляндія підчинялася зівсім Великій Британії, з другого боку Велика Британія забезпечувала свободу віроісповідання. Ірляндія вірно зберегла умови договору. Затеж Англія спершу зручно викручувалася, а вкінці явно потоптала свої зобовязання.

Чотири тисячі Ірляндців проголошено зрадниками й бунтарями, а їх землі загарбано, хоч договір забороняв це.

Це перше нарушення договору мало страшні наслідки для країни. Загарбано багато землі Ірляндцям для нових кольоністів із Англії. Ці нові кольоністи то були найзавзятіші вороги Ірляндії. Щоб забезпечитися на так беззаконно набутих землях, вони враз із давнішими кольоністами, що просякли Кромвелевим фанатизмом, докладали всіх зусиль, щоб довести ірляндський нарід до повної темноти й затуманення. Ці партії, що їх пізніше звали оренджменами (оренжметами) були спричинниками й виконавцями законів страшніших для Ірляндії від оружних переслідувань.

Ще страшніше воно цим, що ці жорстокі закони ухвалив не англійський парлямент, тільки ірляндський, що складався з самих оранжистів.

Ось в коротці ці страшні закони, оповіщені за володіння Вільгельма II, за Ганни та за Юрія II.

Актом із 1698 р. прогнано всіх католицьких духовників. Колиб однак хто з них не кинув Ірляндії в означеному часі, підпадав карі смерти. Хто відкривби криївку католицького епископа, священика, чи звичайного черця, діставав як нагороду пять фунтів стерлінґів.

Пароxи й сотрудники, коли хотіли одержати толеранцію (дозвіл на відправлювання богослужень) мусили присягти, що вважали Стюартів неправними присвійниками влади й приректи, що викриватимуть заговори проти англійської влади, що ніколи не вийдуть поза означені їм межі, що ніколи неноситимуть ознак свойого духовного стану та зодягатисямуть по світському та ніде не відправлятимуть богослуження крім визначених їм каплиць. Служби Божі так мали відправляти, щоб не звертати уваги прохожих, що їх моглиб згіршати їх співи й дзвони.

Кожен, кому доказалиб, що відвіджував гріб св. Патрикія, мав бути караний киями.

Кожен католик, допитуваний урядником чи поліцією, де слухав Служби Божої та хто цю Службу Божу відправляв, кілько було вірних на Службі Божій, бороняв такий поділ. Католицька жінка тюрми. Подвійна кара грозила, коли не виявив повної правди. Ніякому католикові не вільно було закладати школи. Батькові католикові не вільно було брати до дітей учителя католика. Він мусив або зівсім не вчити дітей, або посилати їх у протестантську школу. Не вільно теж було давати дітей на науку в чужі країни. Урядники мали часто провірювати, чи не хибує в католицьких родинах якої дитини. Коли за першим пошукуванням батько не може показати урядникові всіх дітей — урядник додумуючися, що ця дитина є за границею, карає батька конфіскатою всего майна. По смерти батька всі діти діставали рівну частину. Це було не з огляду на справедливість, тільки так роздробленням май-

„Громадський Голос" викручується сіном

Звісно, що перед війною „Громадський Голос" тільки й жив тим, що висміває віру й Церкву та уїдав на священиків. Це називалося в нього „поступом". Темним людям, неосвідомленим ні релігійно ні національно таке „вчене" писання було до смаку. Тимбільше, що „Громадський Голос", чи радше радикальна партія виступала тоді в обороні селян, організувала їх до оборони, а молодь гуртувала в „Січах". Що правда й у цих „Січах" не обійшлося без „гудзя" на священиків. (Навіть у статуті дали такий параґраф, що священикови не вільно належати до Січи).

Було в цій радикальній роботі багато гуку, стуку та шуму, а правдивої, корисної праці дуже, дуже маленько. Показалося це по війні, коли то радикальна партія видала зі себе найбільше хрунів, ласих на наживу навіть із поміж передових радикалів. Воно правду сказати й нiщо дивного, бо хто навчає, що найвищим ідеалом, найвищою метою людей повне черево — то інакше не могло бути.

Але були між радикалами не самі поклонники черева. Оті люде, як побачили, що так багато від них чимчикує в хрунівський табор на хвилю наче отямилися. Побачили, куди завела їх нагінка на Церкву та віру. І стали вони тоді голосити, що зривають із давною методою, що вже не будуть виступати проти Церкви та віри. Не давно то ще було, от так 1920, 1921 і 1922 р.

Та виявилося, що це був тільки вовк в овечій шкірі. Як тільки галицькі радикали злучилися з українською соціялістично-революційною партією й перезвали себе на „соціялістів-радикалів" — заразісінько вилізло шило з мішка. Вони знов зачали давню пісоньку співати і знову взялися висміювати все, що віруючому християнинови найдорожче: Бога, святих, Церкву й віру християнську.

І знов пішла радикальна їдка слина на села. Та тим разом попеклися, дістали по пальцях.

Селяне побачили, що не тільки з під овечої шкіри „Громадського Голосу" виліз вовчий хвіст, але й зуби вишкірює вовк.

Та наш селянин звичайно не скорий до писання. В душі невдоволений, сусід сусідови скаже, що думає про „Громадський Голос", але взяти за перо, або бодай за олівець та написати до „Громадського Голосу" то вже тяжче.

Та вкінці видно вже занадто було нашим селянам. Бо написали письмо до „Громадського Голосу", а в письмі кажуть радикальним редакторам на розум таке:

„Завважали ми, що ваш часопис від якогось часу зачав іти передвоєнними слідами, значить його ціллю не освідомлення найнизчих верств, тільки простацьке, некультурне висмівання віри, Церкви та священства, ба й явне ширення безвіря. Підписані, члени ріжних партій просять Хвальну Редакцію, щоб перестала містити такі немудрі дописи й байочки, бо вони нас селян сьогодні не занимають зівсім. Краще замісць брудних лайок містіть повчаючі, господарські, економічні статті й т. п. Коли не зміните напрямку вашого часопису, будемо змушені просити не посилати нам його".

Такий „віз і перевіз" сказали стопчатівські свідомі читальники „Громадському Голосови". А щож на це „Громадський Голос"? Як звичайно по радикальному хопився своєї лисячої політики" й у „Переписці від редакції" пише стопчатівцям таке:

„Ваш погляд є фальшивий. Нашим завданням у ніякім разі не є ширення безбожности, але не є також нашим завданням ширити засліплення до попівства, бо ми не є „Місіонарем". Ці „дурненькі", як ви пишете дописи про погані діла деяких інтеліґентів у селі чи в місті, пишуть з горячого серця самі селяни бо вони хотілиби, щоби приклад поганих інтеліґентів-хрунів не ширив деморалізації між селянством. Ви же бачите, що ми містимо наукові статті і політичні і про все, що годиться селянству знати, щоби себе піднесли і не дали себе ошукувати. Не позвольтеж, громадяне, щоби і вам говорили, що то вам вільно, а цього не вільно читати. Ви собі свій розум маєте й самі знаєте, хто пише правду а хто хотівби її замкнути на 10 колодок, щоби ніхто про неї не довідався. Тому й аґітують так проти „Громадського Голосу". Гаразд"!

Дуже вже за дурнів тай темних мають редактори „Громадського Голосу" наших селян, коли думають, що таким блахманом „поступу" думають викрутитися. Вони думають собі, що наш селянин, то той передвоєнний, що йому було тільки закричи голову „жолудковими ідеями" тай він уже піде на твоїм воловоді як те теля, куди його не потягни. А то вже не те. Наші люди перебули світову війну, у війні бували, бачили багато, знають до чого доводить безбожність на Радянщині тай не дадуть себе першому лучшому „радикаль-

---

на ослабити Ірляндців. В Анґлії закон забороняв такий поділ. Католицька жінка не сміла дістати ніякого запису на доживіття. Та коли перейшла на протестантизм, уже цимсамим діставала право змусити чоловіка відступити її пробутки, що належали до всеї родини. Могла без підпису чоловіка продавати, робити довги на власність чоловіка, могла покинути чоловіка, замешкати в окремому домі, а навіть не припускати його до свойого стола, заборонити йому вживати власних повозів, коней і т. п. Коли старший син батька католика приняв протестинтизм, то батько в цій хвилі тратив над ним власть і ставав тільки звичайним орандарем і доживітником родинних дібр. Ці добра по його смерти переходили в цілости на сина протестанта з виключенням братів і сестер католиків.

Закон не допускав католиків до цивільного, ні до військового фаху. Не мали ні права вибирати, ні бути вибраними до парляменту ні до інших урядів.

Законом із 30. червня 1698 р. знесено рукодільні вовняних виробів в Ірляндії, бо як каже цей закон „ірляндські вовняні вироби кращі від анґлійських". Вкінці видано закон, що католики відповідають за кожен злочин, довершений у їх мешканні й не урядник мав доказати вину католикам, тільки католики мусіли доказати свою невинність. Коли протестант, що мав сусідів католиків, потерпів якусь шкоду, що коли ці сусіди католики не викрили виновника, мусіли винагородити шкоду.

Католик не міг дістати спадчини по протестантові. Батько католик не міг опікуватися власними дітьми ні виховувати їх — опіку над його дітьми віддавано найблизчому своякові протестантові. А коли такого в родині не було, то уряд назначував опікуном зівсім чужого. Не вільно було католикови набувати на власність землі, ані робити умови про аренду землі на довше, як на 31 літ. Ця остання постанова мала ціллю, щоб католики працювали на землі своїх предків не як власники, а як наймити на прожиток власника протестанта.

Таке було в родинній життю, життя громадянське було ще нужденніше.

Закон постійно звертався проти католицизму. Католик не міг дістати ніякого прилюдного уряду, що вязався з виконуванням законів — значить, не міг бути ні виборцем, ні вибраним, ні урядником, ні військовим старшиною, ні управителем під яким небудь оглядом. Не вільно йому було бути ні вчителем, ні адвокатом. Оставали їм тільки хліборобство та промисл. Але й тут: нерухомих дібр не вільно їм було купувати. Вільно їм тільки було управляти вже посідану власну землю, або наймлену (й то тільки на 31 літ). Та ще й установлює закон ціну найму землі тільку, щоб винаємець мусив зруйнуватися. Навіть визначено нагороду цему, хто донесе, що аренда приносить більші зиськи винаємцеві католикові, як повинно бути по закону. Рукодільного опромислу й торговлі не було в Ірляндії сливе зівсім, а й це, що було, було в руках корпорацій зівсім недоступних католикам. Ці корпорації управляли торгівлею, назначували оплати промисловим професіям, такси дуже ріжні, відповідно до віри промисловця. Колиб католик хотів зайнятися роздрібною торговлею, то тисячі приписів було на перешкоді. Не вільно йому було продавати тільки визначені товари, не вільно було мати помічників, як приписано й купувати вільно було в нього тільки католикам, а цеж була здебільша сама біднота.

Оставали ще зайняття денного зарібника й наймита. І чиж це не найвідповідніше заняття для понижуваного, зневажуваного Ірляндця католика. Нехай трудиться, нехай працює, нехай навіть працює в католицькі свята, тільки не в протестантське. Нехай працює все, коли панові протестантові подобається дати йому приказ: бо коли не послухає, жде його кара, бо не вільно йому спочивати в дні назначені католицькою церквою.

(Д. б.)

ному дубови“ за ніс водити. Вже ніхто не задурачить їх, що висмівання Бога й віри святої це поступ. Не поступ, воно, а дорога до здичіння. Знають це наші селяне, бо бачать на власні очі, що доказує збаламучена сельробами та радикалами „поступова“ молодь. І дарма викручуватися, що такі писання „Хрещення Руси за Володимира“ (тут висмівається не тільки Бога й віру, але й нашого славного князя Володимира Святого) та „Антихрист іде“ і їм подібні статті це не ширення безбожности. Дарма крутити.

Дуже відрадня це вістка, що стопчатівські селяне зважилися сказати правду в очі радикальним редакторам. Та, як то кажуть, горбатого й могила не направить. Радикальні редактори без боротьби проти віри, Церкви й священства не моглоб і жити. Тому найкрашою відповідю буде, коли наше релігійне селянство геть викине з читальні це радикальне сміття, що зветься „Громадський Голос“.

Годіж терпіти таке, щоб якісьтам радикальні крикуни висмівали та нищили те, що нам найдорожче: нашу святу віру.

—o—

Замах на польського посла в Празі

На польський консулят у чеській Празі довершив дня 31. жовтня с. р. невдалого замаху український еміґрант Пазюк. Прийшов він до польського консуляту на Сміхові, де виливши під двері фляшку бензини підпалив її та став утікати. В брамі консуляту стрінувся з входячим польським послом д-ром Любачевським, до якого стрілив один раз із револьвера, однак не влучив. Пазюка зараз арештовано. На поліції мав він сказати, що замаху довершив з мести за це, що польський консулят відмавляв українським еміґрантам видачі пашпортів до Польщі.

—o—

Польсько-литовські переговори

До Кеніґсберґу приїхав 3. листопада міністер закордонних справ Залеський з членами делеґації Голубком, Шумляковським і Тарнавським, щоби взяти участь у польсько-литовських переговорах. З литовської сторони беруть участь у переговорах міністер війни Давкантас і Вальдемарас.

—o—

Відкриття соймової сесії

Дня 31. жовтня с. р. маршалок соймовий Дашинський на основі розпорядження президента держави відкрив першу повакаційну соймову сесію. На порядку дня було перше читання бюджету (зіставлення державних рахунків) на 1929—1930. р. На дальших засіданнях Бльок Співпраці з Урядом має поставити наглий внесок про зміну конституції. Подробиці того внеску покищо не відомі. На найближчому засіданню сойму буде правдоподібно мова про першолистопадові події у Львові.

—o—

о. ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКІВ

Нове жерело багатства

IV. ПЛЕКАННЯ БІЛОЇ МОРВИ.

23. Загальні відомости.

Біла морва, це дерево тверде, середної висоти, азійського походження. Приноровившися до европейського клімату, у нас пускає пуплінки пізною весною і з почином червня покривається темнозеленим, з верху гладким, зі спошорстким серцеватим листям. В липні цвите, а в половині серпня видає подібні до ожин ягідки. Краска ягід чорна, біла або фіолетна. Смак їх дуже солодкий, аж нудний. Дозрілі ягоди містять у собі морвове насіння.

Що до почви, то морва менше вибаглива від наших овочевих дерев. Найкраще плекається в багатій у пісок поруватій землі. Приймається навіть на високім підгірю та легко видержує сильні морози. Не потребує для себе окремого місця, а може рости здовж плотів, доріг та по неужитках, так, як наша верба.

24. Пожиток із морви.

1. Морвове листя становить виключну поживу гусениці шовковика, яка достарчає дорогоцінного шовку.
2. По скінченню годівлі шовковика мож кормити морвовим листям, сиримабо сушеним, чи заквашуваним вівці, барани й крілики.
3. Морвове дерево становить цінний матеріял для столяря боднаря й токаря.
4. З морвового коріння та гилля мож робити обручі тревалійші ніж із ліщини.
5. Лика з морвового гилля вживають до виробу деяких тканин.
6. Овочі морви, які мають у собі дуже багато цукру, мож споживати сирі, варити з них пиріжки, робити конфітури, оцет, вино.

Ізза тих користий біла морва повинна по всіх наших селах зайняти місце верб, каштанів, тополь, та инших дерев, які лиш займають місце та не приносять майже ніякої користи.

Та розмножувати її повинні не лиш ті, що задумують плекати шовковика. Бо навіть ті, що не будуть мали змоги займатися шовківництвом, будуть могли, виплекавши морвові дерева за добрі гроші винаймати їх або продавати з них листя до годовоння шовковика другим

25. Розмножування морви.

Тому, що лише морвове листя становить одинокий корм гусениці шовковика, розмножування та плекання білої морви становить підставу шовківництва.

Морву розмножуєтся трояким способом: 1. **з насіння; 2. саджанками** (флянцами) **3. відсаднями.**

Насіння одержуємо з доспілих морвових ягід. Найкраще насіння дають ягоди зі середнопенних дерев, з яких протягом бодай одного року не стинано ні гилля ні не збирано листя.

Доспілі ягоди струшуємо з дерев і збираємо на купку, щоби змякли й надгнили, щоби лекше мож було виполоскати насіння. Ягоди розтираємо рукою й переполікуємо на ситі при чому мякіш ягід сплине з водою, а насіння остане на ситі. Зібране насіння всипаємо до посудини з водою. Здорове насіння паде на дно, а пусте, непридатне, спливе верхом і його відливаємо з водою.

Добре переполокане з мякішу насіння висипаємо на папір, платок, сито й сушимо в тіни.

На один грам припадає около 500 зернець, з яких по засіянню повинно зійти около 250 ростинок.

При гіршого сорта насінню т. зн. при насінню старім, з перед двох-трьох років, зібранім з неспілих ягід, або з надто молодих, або хорих дерев, кільчиться заледви що трете, четверте, пяте, шесте еренце. Часом не зійде ні одно. Тому треба насіння на засів збирати самому або набувати його з певних рук.

Перед засівом робимо пробу з призначеним до сіяння насінням. Беремо 100 зерняток, розсіваємо їх на тарілку покриту ватою або звичайною бібулою й поливаємо водою так, щоби бібула лула весь час вогка Таку саму кількість зерняток засіваємо в скриночці з постійно вогкою землею. По 14 днях зернятка скільчаться, а зі засіяних у землі виростуть ростинки. Кілько зернець скільчиться — такий процент доброго насіння буде мати призначена до засіву кількість, з якої брали ми пробні зернятка.

—o—

Яка буде зима?

Скорше, як давнішими роками тепер наступає холод, зимно. Це вказує на некорисну погоду та на вчасну й нелагідну зиму. По всякій правдоподібности вже з початком падолиста, а може й під його кінець треба рахуватися з виступом виразної зими. Само собою, що годі предвидіти, чи будуть сильні морози, чи спадуть великі сніги. Згідно з усім дотеперішним станом погоди мусимо бути приготовані як на вчасну, так і на гостру зиму. Та з цего ще не виходить, що будуть надзвичайно великі морози. По більш як столітнім досвідам метеорольоґії (науки про погоду), можна ствердити, що тільки по дуже гарячому літі приходить дуже гостра зима. Минуле літо не було таке вже аж надто жарке, хоч на загал була посуха — тільки в небагато днях була велика жара. Ще й те заповідає скору зиму, що вже з першими днями осені легкий іней покриває нічю землю. А це теж, по довготітнім дослідам заповідає скору зиму. Мали ми вже й сніг, а в горах таки вже впав грубою верствою. Отже зима буде вчасна, але не надто гостра — кажуть учені матеорольоґи. Побачимо.

—o—

1868—1928 — 60-літний Ювилей Матери-Просвіти. Сповнім наш обовязок супроти Неї. А сповнимо його, коли станемо її членами і зложимо двозолотову вкладку.

Цікава всячина

Оподатковані мерці.

Як повідомляють „Ізвестія", в Ташкенті місцева большевицька влада, вишукуючи грошевих засобів для своїх потреб, оподаткувала мерців. Той, хто має на своїй могилі деревляний хрест, платить одного карбованця, хто камяний — три, а хто лежить під залізним або мармуровим — має платити пять карбованців. В той спосіб хочуть большевики „податками" відстрашити людий від ставлення на гробах хрестів.

Нагороджене геройство.

Підчас катастрофи „Титаніка" 14. квітня 1912 р. коли то втопилося 2385 людий, моряк Джон Дженс уратував життя малій дівчині, Айрес, якої родичі утонули. Дженс по кількох днях добився щасливо до Льондону і віддав дівчину бабусі, яка його щедро нагородила за той вчинок. По скінченню світової війни Дженс виїзджаючи до Америки, відвідав малу Айрес. Одержав від неї 500 фунтів стерлінґів, за які купив собі гарний маєточок в Канаді. Недавно Дженс зістав повідомлений, що бабуся уратованої дівчини померла, записуючи йому міліон фунтів та назначила його опікуном Айрес, що скінчила тепер 15 літ.

Спосіб на самогубство.

Молода жінка у німецькому місті Штрасбурзі постановила зійти з того світа. Удалася отже на беріг ріки, лишила на березі карточку, в якій описала, чому відбирає собі життя і кинулася у воду. Підглянув це поліцай, що проходжувався понад ріку. І ось як він поступив: вийняв револьвер і звернувши його в сторону жінки, що боролася з водою, крикнув: „Пливи зараз до берега, бо стрілю"! Перелякана жінка зі страху перед смертю почала плисти до берега. Уратовано її. Побідила стара приповідка: „клин клином вибивається.

Тайни відвічної піраміди Муа.

(о. С. К.) Біля міста Мексика розкопано під управою учених дослідників старини величезну піраміду. Нові викопалища представляють інтересний матеріял до студій над минулим цего краю.

Перед віками істнувала там велика держава Муа, справдішня країна золота. Царював у ній король Монтезума. Мешканці звались Азтеки. Вони вірили в прихід білого чоловіка, який мав завести у них рай на землі. Не диво, що коли 1519 р. узріли Фердинанда Кортеза, — котрий по приміру Колюмба, на чолі 500 Еспанців висів на березі Америки, — були переконані, що стара віщба сповнилась... До переконання Азтеків про „божество" Еспанців причинилися незнані тоді в Америці коні. Вони вважали їздця і коня за одно сотворіння. Чимале також враження робила на них рушниця в руках наїздників, котру вважали за „грім в руках богів".Усе разом зложилося на віру Азтеків в безсмертність Еспанців. Одначе дуже на тім попеклися. Кортез захоплений горячкою золота, а увірений, що місцеві жителі золото перед ним укривають, став над ними в страшний спосіб знущатися. Але виправа Кортеза є нічим в порівнанню з виправою Пізарра, яку історія зачислила до найбільш геройських подвигів XVI. століття. Пізарро протягом свойого 16-літнього побуту в країні золота вимордував поверх пять міліонів людий! Історія підбою Мексика се найтемнійша картина в історії.

Жидівська згідливість.

На останній конференції жидів-несіоністів у Ню-Йорку вирішено в справі поширеної Жидівської Агенції уповажнити одну особу, а саме Людвика Маршаля, скомплєтувати організаційний комітет з 7 осіб. Завданням того комітету буде визначити членів несіоністів з Америки до Ради й Екзекутиви Жидівської Агенції як також вести переговори з жидами в иньших краях в тій справі. В Агенції 50% місць мають заняти жиди-несіоністи, з чого 40% американські.

Найбільший і найменший з літаків,

що перелетіли Атлянтик, це апарати Ліндберґа і Мек Донелда. Перший мав: розпняття крил — 15.25 м., тягар — 2390 кг., бензини 2035 л., мотор 220 HP. Апарат Мек Донелда — крила 7.90 м., — тягар 484 кг., — бензини 454 л., — мотор — 80 HP.

—o—

З чудес модерної техніки

Електромаґнет ваги 120 тон.

В лябораторії французької Академії Наук змонтовано на днях найбільший електромаґнет світа. Він зложений зі 105 тон заліза, 9 тон міди і 6 тон иньшого матеріялу. Довгота дроту, що обвиває той маґнет, виносить 5 і пів клм. і важить майже 9 тон. При його змонтуванню були присутні члени Академії й уряду та багато гостей.

Першим винахідником електромаґнетизму був данський учений Ерстед. Він доконав відкриття припадково. На основі його відкриття Анґлієць Фарадей виконав перший електромаґнет. Се творить нову епоху в розвитку техніки, бо уможливило уживання телеграфу й телефону.

Досі ужиівані електромаґнети важили найбільше півтора тони. Найбільший тепер електромаґнет 120-тоновий коштував міліон франків.

—o—

Скарби в 300 скринях

Большевики доставили в Лондон скарби Великого Князя Павла Александровича, загарбані в його палаті в Царськім Селі. Ті скарби, запаковані в 300 великих скринях, знаходяться вже в лондонській пристані. Вони мають бути продані в Лондоні. Вдова по Вел. Князю внесла протест до англійського суду, домагаючись, щоб суд не допустив до продажі украденого добра.

Цікаво, яке становище займе суд Анґлії.

—o—

Присилайте передплату!

До українського громадянства і українських видавництв

Десятки тисяч населення кидає рік річно рідну землю, щоби шукати кращої долі за морем. Ідуть вони у невідоме, може на загубу а може на щастя, всі вони відчувають потребу розради, опіки і підержки. Такою розрадою і піддержкою являється книжка.

Ріжні народи розуміють це і тому скрізь, чи то на збірних пунктах на етапах, на кораблях уладжують для еміґрантів бібліотеки, з яких ці еміґранти користають в часі мандрівки на чужину.

Український еміґрант не має ніде своєї книжки, а чужої не читає, бо не вміє. Марнує тому часами цілі тижні і не користає зовсім в часі дороги.

Щоби цьому зарадити, щоби дати моральну піддержку українському еміґрантові рішило Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами скомплєтувати декілька бібліотек які можна буде примістити на еміґраційних етапах, на яких задержуються наші еміґранти і на кораблях, які наших еміґрантів перевозять. Звертається тому наше товариство до українського Громадянства, як і всіх українських видавництв з проханням надсилати йому книжки, головно белетристичного характеру, котрі будуть ужиті для бібліотек українського еміґранта.

Львів, 1. жовтня 1928.

За Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами:

М. Заячківський голова.

Д-р В. Константинович секретар.

—o—

НОВИНКИ

Розвязання Загальних Зборів „Рідної Школи". Дня 2. листопада с. р. відбувалися Загальні Збори „Рідної Школи" при співучасти численних відпоручників із провінції. Збори ті розвязала поліція ще перед вибором нової Управи, так, що відпоручники з нічим мусіли розїхатися. Речинець продовження тих Зборів поки що невідомий.

Розвязання організаційної наради УНДО. Дня 3. листопада о год. 10·30 р. почалася в салі Лисенка організаційна нарада представників УНДО при участи сенатора Горбачевського та послів Куницького, Целевича, Черкавського. Нараду розвязала поліція з прич ни, що президія не згодилася на те, щоби нараді прислухувався предсьавник поліції.

Процес за шпіонажу. Дня 23. жовтня с. р. відбулася в Тернополі перед карним судом розправа проти студентів Зарицького й тов. за шпигунство. Зарицького, котрого увязнено на двірці в Познаню, засуджено на два роки тяжкої вязниці, Самборчука на 1 рік вязниці. В справі инших обвинувачених прокуратор передше задержав слідство. В другій половині листопада ц. р. відбудеться в Тернополі політичний процес проти кількадесять громадян з Тернопільщини, обвинувачених за 58 параґраф (державна зрада — приналежність до комуністичної партії.)

Напад на каплицю. В неділю дня 4. листопада ватага демонстрантів напала о год. $^1/_2$ 12 на гр.-кат. каплицю в Замарстинові і вибили всі шиби.

Вибух газу. В відливарні заліза при вул. Городецькій у Львові в часі споювання заліза горіючим ґазом, наслідком вибуху тогож вилетіли всі вікна. Технікови Паммерови, який споював залізо, нішо не сталося.

Великі пожежі. В Городку Ягайлонськім вибухла дня 4. листопада вечером грізна пожежа. Згоріло 17 домів. — В Синевідську вижнім згоріло цілком три морґи громадського ліса.

Збіжа Пшениця двірська 46·50—47 50, пшениця селянська 44·00—44·50, жито галицьке 34·75—35 75, ячмінь ґалицький броварняний 30·50—31.50, ячмінь на мливо 30·00—31 00, ячмінь пастівний 35·50 36·25, овес галицький 31·50—32·50, кукурудза румунська 44 00—44·50, бараболя промислова 5·75—6·25, фасоля біла 85·00 110·00, фасоля колірова 55·00—60·00, фасоля краса 75·00 -85·00, горох пів-Вікторія 57·50—67·50, горох пільний 45·00 47·00, бобик 30·00—35·0', мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 34·25—38·25, сіно солодке краєве прасоване 18·00—20·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 35·00 36 75, льон 72·00 74·00, лубінь синій 21·50—22·5', ріпак озимий 70 00—72·00, мука пшенична 50 прц. 71·00 72·00, мука житна 70 прц. 51·00—51·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·0, отруби житні 24·75—25·25, крупи гречані 70·75—72·75, пшоно 24·75—25·25, крупи ячмінні 49·25—51·75 пенцак 49·00—51·0', просо краєве 0·00—41 00, макухи льняні 49·0'—50·00, конюшина краєва 220·00—250·0, мак синій 125·00—135, мак сивий 100·00 110·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·68—1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42.

—o—

Переписка Адміністрації

Гр.-кат. Урядпарох. в Козарац (Босня) — гроші одержали. Дякуємо. Рахунок вирівнаний по день 31/12 1928 р.

О. Стрільбицький Жизномір. 65 зл. на Рідну Школу і УКТОНІ ми одержали 14. VI. с. р. і сейчас на згадані ціли ту суму зложили. Не знали ми, що Впр Отець бажають собі щоби се було оголошене в „Правді".

—o—

Жертви

Гр.-кат. Церква в Жизномірі жертвує на Рідну Школу 2 , зл., а на УКТОНІ 45 зл.

Зложили жертви на Місійний Інститут ОО. Василіян в Бучачі у вересни 1928 р.

Кравецький Івась 4; Дрогобич: Клюсь Юлія 1, Підгородецька Марія 1; Зелена: Іван і Зофія Свищуки 2; Королівка: Головата Марія 5; Ласківці: Ксеня Сивак 1.50; Лисків: шість місц. Кружків на руки П. Кассараби 6; Ліщанці: Мостовий Дмитро 40 с.; Никонковичі по 1 зол.: Крук Зофія, Палиник Гавриїл, Кулик Пелагія, Юзич Іван, Маніла Стефан, Кузь Марія, Кулик Григорій, Міцько Михайло, Шуварик Пелагія, Маєвський Михайло; Окняни: О. Малець Дмитро 3; Ольховець: Лаба Настя 2; Переволока: Непіп Параньна 1, Ґлова Анна 60 с., Бойко Дмитро 50 с.; Радча: Ганчак Анна 30, Місійний Кружок на руки о. Кисілевського Нестора 11; Ропенка: Ходань Михайло 2; Скоморохи: Бучинський Микита 2, Бучинська Марія 2; Синків: О. Мандрусяк Василь 5; Соколів: Сивуляки 1; Ступки: О. Подолянчук Василь 2; Тарнів: Кіцак Василь 2; Тлустеньке: по 1.20 зол.: Білінська Катерина, Сорочка Марія, Монастирська Анастазія, Розгуда Марія, Керніцка Йосифа; Тудорів: Каськів Іван 50 с.; Цапівці: Ландяк Марія 2.20, Маринюк Юстина 2.20, Приймак Агафія 2.20, Ландяк Юрко 2, Філь Пилип 2.20; по 1 зол.: Ягнич Анна, Ландяк Ксенька. Курилюк Коцька, Польова Агафія, Харук Агафія, Ландяк Ірина, Мельничин Каська, Пазюк Параска, Пазюк Анна, Петрущак Юстина, Тихоліз Катерина, Харук Ірина, Ткачик Олена, Демянів Марія, Кольба Калина, Кузів Марія, Приймак Ірина, Параска, Наталка, Анна, Стадник Федір, Приймак Ілько, Приймак Василь, Пазюк Лесь, Ландяк Яків; Цвітова: Поборинна Теодозія 5; Чемеринці: Микитин Теодор 10; Язлівець: Мікуляк Максим 1; Якубівка: Луцик Стефан і Марія 2, Загрійчук Доця 1.50, Луцик Стефан і Михась 2, Корнута Василина 50 с., Корнута Іван 1, Корнута Дмитро 1; Ямниця: Місійний Кружок на руки Зофії Кушніренко 6. — Управа Інституту пересилає всім жертводавцям щире Спасибіг!

—o—

Смішне

ВІЙТ.

В однім селі витичували нову дорогу. Геометер заїхав, вимірив дорогу з великим трудом і позабивав палики, куди мала йти нова дорога. При відході каже геометер до війта:

— Прошу вас, уважайте, щоби через неділю не покрали паликів!

В понеділок приїздить геометер знову до села і не бачить ані одного палика при новій витиченій дорозі.

Старанний, запобігливий і мудрий війт повиймав всі палики і зложив їх в канцелярії, щоби їх хто не вкрав!

СТОРГУВАВ.

Жид на ярмарку: (в Галичині). — Чи ти сказився, Іване, за ті коні хочеш аж 100 ринських!

— Інакше не буде!

— Знаєш що: Нехай вже буде моя страта. Я тобі дам тепер 75 ринських, а ти потім в осени додаш мені збіжа за 25 ринських і буде рівно 100, а що тепер згода?

Коли так, то нехай буде згода!

—o—

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости національної гідности. Тож мерщій в ряди членів Просвіти!

ОГОЛОШЕННЯ

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький. З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10.